

Foran en ny Europa-debatt

Taler

Halvard Lange

Dato

15 mars 1966

Omstendigheter

Foredrag på årsmøte

- 1 Hendingene i europeisk politikk i de siste månedene varsler om at Norge om ikke alt for lenge kan bli stillet overfor avgjørende beslutninger om vårt lands tilknytning til Det europeiske økonomiske fellesskap. Det vil reise problemet om Norges plass i det internasjonale bildet både økonomisk, politisk og
- 5 kulturelt. Det vil aktualisere spørsmål som har opptatt norsk offentlighet lite i de siste tre årene, siden president de Gaulle stengte døren for britisk medlemskap i EEC i januar 1963, og dermed også gjorde slutt på de forhandlinger som var innledet om vilkårene for norsk medlemskap.
- 10 Forut for det norske vedtaket våren 1962 om å søke forhandlinger om medlemskap, hadde det gått en til dels opprivende debatt, som fortsatte helt til forhandlingene ble stillet i bero. Da ble det brått slutt på debatten.

Det har vært hevdet at fellesmarked-debatten kom på oss uvarslet, og at vi var

15 dårlig forberedt på den. Som bakgrunn for å vurdere hvor langt en slik oppfatning er korrekt, kan det være nyttig å kaste blikket tilbake på norsk holdning til samarbeidsproblemene i vår verdensdel. I bevissthet om den fare som ligger i den forenkling som en sammentrengt framstilling av et komplisert hendelsesforløp gjør nødvendig, våger jeg forsøket.

20

I det 19. århundre følte de nordmenn som overhode var opptatt av verden utenom egen bygd og eget land seg som europeere. Det gjaldt grunnlovens fedre på Eidsvoll, det gjaldt våre åndshøvdinge fra Wergeland over Ibsen og Bjørnson til Garborg. Våre malere, billedhuggere og musikere mottok avgjørende

25 impulser i sine læreår i Tyskland og Frankrike. Våre universiteter, i hvert fall det i Oslo, er til denne dag på godt og vondt, hovedsakelig preget av tysk akademisk tradisjon. I teknikk og naturvitenskap søkte vi fortrinnsvis ut til de industrielt

og vitenskapelig ledende land i Europa. Vårt kirkeliv var sterkt knyttet til
30 lutherdommens moderland Tyskland. Tysk ble det første moderne fremmed-
språk som barna møtte på skolen.

Våre erfaringer under den første verdenskrigen førte ikke til noe brudd i denne
orienteringen, selv om de understreket vår avhengighet av forbindelsene vest
35 over havet til Storbritannia og Nord-Amerika. Vi ble medlemmer av
Folkeforbundet, som i sitt hovedpreg var og forble en europeisk dominert
organisasjon.

Det er først i 30-årene, med nazismens oppmarsj i Tyskland, at bildet endrer seg.
40 Skremt av Hitlerbarbariet orienterte norsk opinion seg sterkere og mer bevisst
mot Storbritannia og Amerikas Forente Stater. Opplevelsene i okkupasjons- og
krigsårene fra 1940 til 1945, med motstand mot nazistisk voldsherredømme her
hjemme og med krigsallianse, først med Storbritannia og Canada, så med Sovjet-
Samveldet og De Forente Stater, forsterket denne bortvendingen fra Vest-
45 Europas fastland.

Vi gikk inn i gjenreisningsperioden med store forventninger til den nye
verdensorganisasjonen De Forente Nasjoner. Vi så det som en hovedoppgave
for norsk utenrikspolitikk å bidra, så langt vi hadde muligheter for det, til at det
50 samarbeidet mellom stormaktene i Øst og Vest, som hadde sikret seiren over
aksemaktene, kunne fortsette i arbeidet med å bygge opp en ny, fredelig
verdensordning. Men først og fremst var det de nære ting, gjenreisningen av vårt
eget krigsherjede land, som opptok sinnene. I den utstrekning vi interesserte oss
for andres problemer, var vi fortrinnsvis opptatt av å knytte båndene til våre
55 nordiske naboer. Vi fulgte med en viss interesse BeNeLux-eksperimentet. Vi
lyttet til Winston Churchills glødende appell om et forent Europa, men
Europa-bevegelsen - med dens siktepunkt, Europas Forente Stater - vakte bare
svak gjenklang i norske sinn.

60 Da den kalde krigen gjorde slutt på de oppstemte forventningene til FN som
effektiv freds- og sikkerhetsorganisasjon og stillet oss ansikt til ansikt med vårt
nasjonale sikkerhetsproblem, traff vi vårt valg. Etter at vi forgjeves hadde søkt
løsningen gjennom et skandinavisk forsvarsforbund, valgte vi forankringen i det
sikkerhetspolitiske samarbeid innenfor Atlanterhavspakten. Valget var
65 forberedt gjennom vår tilslutning til det økonomiske samarbeid om
gjenreisningen av Vest-Europa på grunnlag av Marshall-planen. Med generøs

valuta-støtte fra Amerikas Forente Stater og hjulpet av den gradvise liberaliseringen av handel og betalinger innenfor OEEC greide vi å gjenreise landet.

70

Vi gikk med i Europa-rådet som ramme om et politisk og kulturelt samarbeid i Vest-Europa. Men i diskusjonen om formene for dette samarbeidet tok vi avgjort standpunkt mot den føderalistiske integrasjonstanken. Vi mente det var utelukket for Norge å gå inn i et samarbeid av så forpliktende karakter og med så avgjorte perspektiver fram mot en forbundsstat som det som tok form i Kull- og Stålunionen. Vi sluttet oss til «funksjonalistene». Vi holdt på samarbeid i mer tradisjonelle former mellom nasjonale regjeringer. Men vi hadde lært av samarbeidet i OEEC at oppbyggingen av sterke internasjonale institusjoner var av stor verdi, ikke minst for et lite land. Mer og mer kom mange av oss til at det i det praktiske liv ikke bestod noen avgjørende motsetning mellom overnasjonale ordninger og institusjonelt sterkt utbygd samarbeid på internasjonal basis. Likevel reiste det seg ingen røster for at vi skulle søke å komme med i samarbeidet på grunnlag av Roma-traktaten, som ble grunnlaget for Det europeiske økonomiske fellesskap mellom de 6 medlemsland i Kull- og Stålunionen. Vi var redd for at 6-maktsamarbeidet ville tvinge oss inn i en økonomisk politikk som vi så som et brudd på de retningslinjer vi hadde fulgt her hjemme siden frigjøringen, og vi var redd de proteksjonistiske tendenser som gjorde seg gjeldende innenfor flere av EEC's medlemsland.

90

Derfor var det naturlig for oss å slutte fullt opp om forsøket innenfor OEEC i 1957-58 på å etablere et vesteuropeisk frihandelsområde, omfattende alle OEEC's medlemsland. Det vakte dyp skuffelse her i landet da dette forsøket strandet i desember 1958 på avvisning fra EEC-landene under fransk ledelse.

95

Da forsøket på å skape grunnlag for et stormarked i Vest-Europa ble tatt opp igjen ved EFTA-avtalen i 1960, følte vi det som naturlig å gå med i dette frihandelsforbundet. Vi la vekt på at ett av målene for EFTA var å skape grunnlag for nye forhandlinger mellom de ytre sju i EFTA og seksmaktsfellesskapet i EEC. En sidevirkning av tollnedbyggingen under EFTA-avtalen var at forsøkene på å nå fram til et særnordisk fellesmarked ble stilt i bero. Innenfor EFTA er vi på rask vei mot et tollfritt nordisk marked.

100

Samtidig stanset den utvikling i retning av et nært økonomisk samarbeid med sterk institusjonell forankring opp, som var i gang i OEEC. Det lyktes ikke å

føre det videre med samme forpliktende karakter da OECD, som omfattet også De Forente Stater og Canada, og siden har opptatt Japan, i 1960 avløste OEEC.

110 På vegne av EFTA sonderter Storbritannia i 1960-61 mulighetene innenfor seksmaktsfellesskapet for å vinne forståelse for ønsket om forhandlinger mellom de to stormarkeder som nå var under utvikling i Vest-Europa. Den holdning de møtte, både hos EEC-kommisjonen og i de seks medlemsland, førte til den britiske beslutningen sommeren 1961 om å ta opp forhandlinger om britisk
115 medlemskap i Det europeiske økonomiske fellesskap på grunnlag av Romatraktaten. Etter samråd i EFTA's organer forpliktet Storbritannia seg til å ta hensyn til de andre EFTA-lands interesse av tilknytning i en eller annen form til EEC.

120 Med den britiske beslutningen om å søke forhandlinger om medlemskap, var alle EFTA-land, Norge blant dem, stillet overfor problemet om forholdet til EEC i en ny form. Det gjaldt primært ikke lenger forhandlinger mellom EFTA som den ene part og EEC som den andre. Hvert enkelt medlemsland i EFTA måtte ta standpunkt til form og vilkår for tilknytning til Fellesskapet.

125 Det er om denne problemstillingen det blir hevdet at den kom overraskende på oss og at vi som folk var uforberedt.

130 Det siste er riktig, for så vidt som det var blitt forsømt å gi folk her i landet uttømmende informasjon om det som skjedde innenfor Det europeiske økonomiske fellesskapet under arbeidet med å fylle den rammeavtale som Romatraktaten traktaten langt på vei er med konkret innhold. Bortsett fra et
135 forholdsvis lite antall eksperter, var det ikke mange som hadde skaffet seg kjennskap til den praktiske utformingen av fellesskaps-ordningene på de ulike næringsområder og til hvordan de enkelte medlemsland mestret den omstilling disse ordningene førte med seg. De fleste av oss var også dårlig orientert om den konstitusjonelle praksis som etter hvert ble etablert innenfor fellesskapets organer. Vi var i alt for høy grad henvist til de formelle traktat-bestemmelser, og
140 det var gjort lite for å gjøre selv dem tilgjengelige og kjent for norsk almenhet. Like alvorlig var det at almenheten hadde hatt liten anledning til å følge med i den faktiske utvikling av den integrasjons-prosess som var i gang i næringslivet innen de seks medlemsland, og i de til dels vidtrekkende endringer som var gjennomført på det sosialpolitiske område og i næringslovgivningen i disse

landene. For de fleste her i landet var det vel slik at det bilde vi hadde av landene i Fellesskapet var preget av forestillingen fra tiden før den annen verdenskrig. Vi følte oss stillet overfor fremmede samfunn, radikalt forskjellige fra det velferdssamfunn som var under utforming her hjemme og i de andre nordiske land. Det skapte hos mange frykt for at en nærmere tilknytning til disse landene og til fellesskaps-institusjonene ville føre med seg faren for et brudd i vår egen samfunnsmessige utvikling - faren for at vi kunne bli tvunget til å skru klokken tilbake på områder som for mange av oss fortonet seg som vesentlige.

Denne fornemmelsen av å stå overfor noe fremmed, forsterket vår tradisjonelt forankrede frykt for å gi oss inn i en union der vi ville være en av de svakeste partnere og ville bli nødt til å gi avkall på vår hardt tilkjempede rett til på alle områder selv å bestemme i eget land.

Dette er vel noe av forklaringen på at debatten ble så sterkt følelsesmettet. Særlig for de som alt på et tidlig tidspunkt stillet seg avvisende til tanken om at vi skulle gi oss inn i et samarbeid på Roma-traktatens grunn har vel disse momentene spilt inn. Men for de aller fleste, også for de som etter langvarig tvil kom til at forsøket måtte gjøres, ble det vel slik at de så norske interesser på mange områder truet, og var opptatt av hvordan vi kunne bevare mulighetene for å trygge dem best råd var.

Etter president de Gaulles nei til britisk medlemskap i januar 1963, ble det brått slutt på debatten her hjemme. En medvirkende grunn til det var at i mange av våre politiske partier hadde meningsskillet gått dypt innenfor partiet selv og truet med å virke oppløsende. Partiene så det derfor som en fordel at debatten tok slutt. Vi falt tilbake på EFTA og gledet oss over at norsk næringsliv så godt mestret omstillingen til det nye stormarked innenfor frihandelsforbundet. Vi var bekymret over virkningene for norsk eksport av den gradvise tilnærmingen til den felles ytre tolltariff i EEC.

Da den britiske regjeringen høsten 1964, under presset av de britiske betalingsbalanse-problemene, uten å rådføre seg med sine EFTA-partnere, innførte en importavgift som stillet i fare hele utviklingen av et EFTA-marked fritt for handelsrestriksjoner, virket det som et sjokk.

I de siste 3 årene har vi på avstand fulgt utviklingen innen EEC. Den har i stigende grad vært preget av de vanskeligheter Frankrike, under president de

185 Gaullles ledelse, har skapt i samarbeidet mellom de 6. Den Europa-politikk han
står for, trukket opp som program alt i hans erindringer - og særlig i det siste
bindet som kom ut i 1959 - går imot integrasjonstendensen, som er selve
grunntanken i Roma-traktaten. Den går samtidig, og som en konsekvens, imot
190 tanken om et stadig nærmere samarbeid mellom Vest-Europas land og Amerikas
Forente Stater, og mot den integrasjonsprosess som er i gang på det
sikkerhetspolitiske område på grunnlag av Atlanterhavspakten.

For så vidt som den debatt president de Gaulles politikk i EEC og i NATO har
ført med seg reiser spørsmålet om Europas situasjon i hele dets bredde, og
195 spesielt spørsmålet om Vest-Europas forhold til Amerikas Forente Stater,
berører den vitale interesser for Norge, som NATO-land og som vesteuropeisk
nasjon. I relasjon til denne debatten er vi ikke utenforstående. Vi må engasjere
oss. Men hvilken form vil denne debatten ta?

200 Det er ikke bare spørsmålet om den framtidige utvikling av EEC og av
markedsforholdene i Europa vi blir stillet overfor gjennom det som nå er i ferd
med å skje i europeisk politikk, selv om meget tyder på at det spørsmål som vi
først vil bli stilt overfor til konkret politisk avgjørelse vil få form av en ny
beslutning om vår holdning til den markedsmessige utvikling i vår verdensdel.

205 Etter 8 måneders politisk blokade fra fransk side, er det igjen kommet bevegelse i
samarbeidet innenfor EEC. Kompromisset på utenriksministermøtet mellom
de 6 i Luxembourg sist i januar i år har gjort det mulig å ta opp igjen drøftingene
av landbruksordningen innen Fellesskapet. Det har også skapt en ny situasjon
210 med hensyn til den videre konstitusjonelle utvikling innenfor Fellesskapet. Og
endelig berører det perspektivene for en eventuell utvidelse av tallet på
medlemsland.

Parallelt med dette er det i ferd med å skje en omstilling i Storbritannias
215 holdning til Det europeiske økonomiske fellesskap. Storbritannias økonomiske
problemer tvinger fram denne omstillingen. I det britiske konservative parti har
det ført til beslutningen om å ta klar stilling for at Storbritannia, så sant
holdningen innen medlemslandene i EEC og i Fellesskapets organer gir grunn
til håp om at det kan føre fram, skal fornye sin søknad om medlemskap, og
220 denne gang på grunnlag av full og reservasjonsløs godtaking av Roma-traktaten.
De liberale er nå som før avgjorte tilhengere av britisk medlemskap. I britisk
Labour er stillingen ikke så klar nå foran valget den 31. mars. Men det er

tydelige tegn til at stadig sterkere krefter innenfor britisk arbeiderbevegelse ser
225 medlemskap i EEC som veien til en løsning av de alvorlige problemer
Storbritannia står overfor. Forestillingen om at løsningen kunne finnes i en
sterkere utbygging av Commonwealth, kombinert med en videreføring av
EFTA-samarbeidet og en raskere utvidelse av samhandelen med Øst-Europas
land, ser ut til å være undergravet av de bitre erfaringene under den 18 måneders
230 regjeringsperioden Labour har bak seg.

Hvor raskt denne omstillingen vil føre til et nytt britisk utspill overfor EEC, er
vanskelig å si. De britiske valg, uansett hva utfallet blir, vil føre til at den
regjering som går ut av valget vil trenge iallfall noen tid til å forberede et
235 eventuelt initiativ gjennom diplomatiske sonderinger. På den annen side er det,
etter president de Gaulles uttalelser på pressekonferansen 21. februar, vanskelig
å vurdere hvordan Frankrikes holdning til en utvidelse av medlemskapet i EEC i
nær framtid vil være. Og ingen britisk regjering kan vel tenkes å gi seg inn i nye
forhandlinger om medlemskap uten at den kjenner seg noenlunde trygg på at de
240 denne gang vil føre fram.

Tidsperspektivet er derfor usikkert. Det vil også bli påvirket av hvordan
debatten innen NATO om alliansens framtid forløper. Men trass i alle disse
usikkerhetsmomenter gjør en klokt i å regne med at også vi kan bli stilt overfor
245 problemet om vår tilknytning til EEC i forholdsvis nær framtid.

Derfor er det ingen tid å miste hvis vi vil møte en ny situasjon med en opinion
som er bedre forberedt til å ta standpunkt enn vi var for fem år siden.

250 Skal vi ha håp om at en ny Europa-debatt får en annen karakter, kan foregå i en
mer saklig og nøktern atmosfære enn tilfelle var sist, er det først og fremst
nødvendig med en langt mer omfattende opplysningsvirksomhet enn den som
gikk forut for Fellesmarkedsdebatten 1961-1963.

255 Det tilbakeblikk jeg har gitt, antyder hva denne opplysningskampanjen bør ta
sikte på.

For det første må norsk opinion i alle lag bli bedre orientert om den utvikling
som har foregått i vest-europeisk samarbeid i etterkrigsperioden, og først og
260 fremst siden Det europeiske økonomiske fellesskap ble opprettet for 8 år siden
på grunnlag av Roma-traktaten. Vi må vite mer, ikke bare om det traktatmessige

grunnlag for integrasjonsprosessen, men også - og det er etter min mening enda viktigere - om det faktiske forløp av prosessen både innenfor EEC's

265 institusjonelle apparat og innenfor nærings- og samfunnslivet i de seks deltakende land. Vi må lære oss mer om de endringer som har funnet sted innenfor hvert enkelt av disse landene, vi må lære om hvordan de, hvert enkelt av dem og samlet, har møtt de problemer integrasjonsprosessen har stillet dem overfor, og hvordan disse erfaringene har virket inn på deres holdning både til
270 samarbeidsproblemene innad i Fellesskapet og på deres egen og Fellesskapets holdning og politikk overfor verden for øvrig.

For det andre må vi analysere hva Norges interesser er i forhold til Fellesskapet slik det faktisk har utviklet seg og til de tendenser vi står overfor i Fellesskapet
275 som helhet og i hvert enkelt medlemsland.

I denne analysen må vi også trekke inn de virkningene det har hatt at de av medlemslandene som var kolonimakter nå i alt vesentlig har avvirket sine koloniriker, og at de alle er levende opptatt av hvordan de kan bidra til å løse
280 utviklingsproblemene i sine tidligere kolonier og i andre utviklingsland. Den økte interessen blant de seks medlemslandene for utvidete økonomiske og kulturelle forbindelser med Øst-Europa må også få sin plass i bildet.

Som jeg håper det vil gå fram av det jeg før har sagt, tror jeg det vil være en
285 vinning om opplysningsarbeidet kan bli drevet ut fra en videre problemstilling enn bare vårt forhold til EEC som felles-marked og til markedsproblemene i Europa. Det er neppe til å unngå at debatten om vår holdning og vår tilknytning til integrasjonsprosessen i Vest-Europa i tid vil falle sammen med en debatt om perspektivene for hele det vestlige samarbeid; både økonomisk,
290 almenpolitisk og sikkerhetspolitisk. Det kan ikke unngå å komplisere problemene, men i virkelighetens verden henger spørsmålene uløselig sammen, og vi må gjøre oss opp en mening om dem i hele deres bredde.

Vi kommer ikke forbi spørsmålet om hvordan den integrasjonsprosess vi står
295 overfor vil berøre norsk suverenitet. Debatten om dette spørsmålet vil etter min mening vinne på, om det som bakgrunn for den kan skje en bearbeiding av det erfaringsmateriale vi har om hvordan veksten i gjensidig avhengighet i praksis har virket inn på den faktiske utøvelse av nasjonal suverenitet, og dermed i stadig sterkere grad på innholdet av selve suverenitetsbegrepet.

Utover dette vil debatten også måtte ta opp hvordan en nærmere tilknytning til Det europeiske økonomiske fellesskap vil virke inn på vårt forhold til de andre nordiske land. Alt tyder på at Danmark vil være det første av landene i Norden som etter et nytt britisk utspill overfor EEC vil ta opp igjen forhandlingene om medlemskap. Alt før bruddet i 1963 var disse forhandlingene for Danmarks vedkommende ført betydelig lengre fram enn for Norges. Og den negative danske holdningen til de antydninger vi har sett fra svensk side om at mot en fullt utbygd skandinavisk toll-union innenfor EFTA, bærer bud om at Danmark alt har valgt sin vei. Også for Norges vedkommende står det for meg slik at vi ikke kan la hensynet til et alliansefritt Sverige, eller til Finland i dets spesielle situasjon, være avgjørende for hva vi velger. Alliansefriheten hindrer fullt svensk medlemskap i EEC. For Finland er hindringene enda større. Men det må være en avgjort norsk interesse å medvirke så langt vi kan til en ordning av Sveriges og Finlands forhold til EEC som hindrer at det på nytt reiser seg tollmurer langs Kjølen og den norsk-finske grensen.

Jeg nevnte innledningsvis at også de kulturelle momenter må komme med i bildet. Innenfor Vest-Europa er sinnene mer og mer opptatt av hvordan det demokratiske Europa best kan hevde sin egenart, videreføre sine tradisjoner, fortsatt yte sitt bidrag på alle samfunnslivets områder, økonomisk, politisk og kulturelt, til verdenssamfunnet. Kan vi og bør vi holde oss utenfor meningsbrytningene i Europa, eller bør vi gå inn i dem i bevisstheten om at Norge i dag, som vi visste vi var det i forrige århundre, er en integrerende del av Europa.

Som européere, med røtter i hele den europeiske kulturtradisjon har vi nordmenn medansvar for å være med å sikre vekstvilkår for europeiske verdier også i en verden der Europa har mistet de fleste av de maktposisjoner, politisk og økonomisk, som det hadde gjennom 400 år. Selv om vi ikke selv har vært kolonimakt, har vi vært med å nyte fordelene av disse maktposisjonene. Vi gråter ikke over at de er gått tapt. Vi hilser som et avgjørende historisk framskritt frigjøringen av folkene i de tidligere koloniområder. Men vi vet at Europa fortsatt har meget å gi verden. Vi vil ikke og kan ikke tvinge europeisk kultur inn på andre folk og andre raser. Men har ikke også vi et ansvar for at Europa kulturelt kan bevare sin identitet? Har vi ikke vår del av ansvaret for at europeiske humanitets- og retts-idealer blir bevart og videreutviklet slik at de kan være med å forme framtidens verdenssamfunn? Norge, som fostret Henrik Wergeland, Bjørnstjerne Bjørnson, Henrik Ibsen og Fridtjof Nansen har også i

dag et bidrag å yte til europeisk kultur. Vi har vår del av ansvaret for at Europa også i årene og århundredene som ligger foran oss kan gi videre det beste av sin kulturarv til verdens folk og fortsatt kan være en kulturell kraftkilde.

345 Vi hører også til den nordiske familien. Har ikke vi, hvert enkelt land og samlet, et bidrag å yte til europeisk kultur? Hvordan kan vi best sikre oss muligheter for å yte det bidraget, sikre at Nordens stemme blir hørt i det europeiske koret? Dette er noen av de spørsmålene vi må gjøre oss opp en mening om.

350 For å sammenfatte: Den debatt vi går i møte bør så langt vi hver av oss kan bidra til det, foregå på et så solid kunnskapsgrunnlag som mulig. Den bør bli en debatt, ikke bare om markedsproblemer, sikkerhetspolitiske spørsmål og suverenitet i begge disse sammenhenger. Vi må hjelpes ad til å gjøre den til en debatt som setter oss i stand til, som vesteuropeisk nasjon, å gjøre oss opp en
355 mening om Norges framtidige stilling i Europa. Debatten må hjelpe oss til å ta standpunkt til hvordan vi best kan være med å gi vårt bidrag til å styrke Europas stilling innenfor det vestlige samarbeid. Vi må tenke igjennom hvordan vi kan være med å øke vår verdensdels muligheter for å gjøre seg gjeldende og yte sitt bidrag til utformingen av forholdene i en verden som i stadig stigende
360 utstrekning tar preg av den gjensidige avhengighet mellom alle verdens folk som vitenskap og teknikk har skapt i atomkraftens og romfartens tidsalder.

Kilde

365 Chr. Michelsens Institutt for Videnskap og Åndsfrihet. Beretninger XXIX, 2: "Halvard M. Lange: Foran en ny Europa-debatt", Bergen 1966.

Emner

Europa, FN, Foredrag, Utenrikspolitikk

URI

370 <https://www.virksommeord.no/tale/foran-en-ny-europa-debatt>